

Balıkesir Milletvekili Müfit Erkuyumcu ve 83 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/94)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair olarak, hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın yüce tasvibine arz olunmak üzere iliştilerilerek sunulmuştur.

Gereğinin yapılması saygiyle rica olunur.

Balıkesir <i>M. Erkuyumcu</i>	Ordu <i>F. Boztepe</i>	Samsun <i>Ferid Tüzel</i>	Samsun <i>Firüz Kesim</i>
Ordu <i>R. Aksoy</i>	Aydın <i>Ş. Hasırca</i>	Bilecik <i>Keşaf M. Kurkut</i>	Niğde <i>H. N. Yurdakul</i>
Ankara <i>H. Bulgurlu</i>	Trabzon <i>Tvefik Koral</i>	Tokad <i>Sıtkı Atanç</i>	Bursa <i>N. Yılmaz</i>
Rize <i>Ahmet Morgül</i>	Zonguldak <i>A. Yurdabayrak</i>	Balıkesir <i>A. Kocabıykoğlu</i>	Tokad <i>H. Ökeren</i>
Sivas <i>İlhan Dizdar</i>	Ağrı <i>K. Küfrevi</i>	Giresun <i>T. İnan</i>	Ankara <i>R. Eren</i>
Ordu <i>Hüsnü Akyol</i>	Gümüşane <i>V. M. Kocatürk</i>	Rize <i>İ. Akçal</i>	Samsun <i>M. Özkefeli</i>
Zonguldak <i>F. Açlıksöz</i>	Samsun <i>Hâdi Uzer</i>	Burdur <i>F. Çelikbaş</i>	Sivas <i>H. İmre</i>
Trabzon <i>H. Orhon</i>	Çorum <i>A. Başbüyük</i>	Çorum <i>Ş. Gürses</i>	Çanakkale <i>K: Akmanlar</i>
Çanakkale <i>Ö. H. Mart</i>	Çorum <i>H. Ortakçioğlu</i>	Tekirdağ <i>H. Bingül</i>	Çorum <i>S. Özer</i>
Kastamonu <i>H. Türe</i>	Kastamonu <i>A. Keskin</i>	Kastamonu <i>M. Âli Mühto</i>	Balıkesir <i>S. Başkan</i>
Balıkesir <i>A. Kalpsızoğlu</i>	Balıkesir <i>M. Emiroğlu</i>	Giresun <i>A. H. Pamukoğlu</i>	Manisa <i>M. Tümay</i>
Manisa <i>F. İlker</i>	Konya <i>R. Alabay</i>	Manisa <i>S. Mihrioğlu</i>	Manisa <i>A. Karasmanoğlu</i>
Sinop <i>A. Ş. Şanlı</i>	Malatya <i>N. Ocakçioğlu</i>	İstanbul <i>S. F. Keçeci</i>	Balıkesir <i>E. Güreli</i>
İstanbul <i>C. Türkgeldi</i>	Giresun <i>M. Şener</i>	Giresun <i>D. Köymen</i>	Amasya <i>Kemal Eren</i>

Rize <i>Kemal Balta</i>	Kütahya <i>A. Kavuncu</i>	Kütahya <i>M. Alkin</i>	Kütahya <i>R. Koçak</i>
Çorum <i>B. Koldaş</i>	Elâzığ <i>A. Demirtaş</i>	Erzincan <i>Z. Soylu</i>	Gümüşane <i>Kemal Yörükoğlu</i>
Afyon <i>A. Tan</i>	Kars <i>V. Koçulu</i>	Erzurum <i>Saâd Başak</i>	Erzincan <i>C. Gönenç</i>
Kars <i>L. Aküzüm</i>	Bursa <i>H. Şaman</i>	Maraş <i>N. Ökmen</i>	Bilecik <i>Dr. Talât Oran</i>
Amasya <i>C. Topcu</i>	Bilecik <i>İ. Aşkın</i>	Giresun <i>Adnan Tüfekcioğlu</i>	Antalya <i>Ahmet Tokuş</i>
Giresun <i>H. Erkmek</i>	Giresun <i>A. N. Duvduk</i>	Giresun <i>Hamdi Bozbağ</i>	Maraş <i>M. Özsoy</i>
Yozgad <i>N. Ü. Alcala</i>	Yozgad <i>H. Üçöz</i>	Rize <i>O. Kavrakoğlu</i>	

GEREKÇE

Türk Anayasası muayyen yaştaki vatandaşların siyasi haklarını kayıtsız ve şartsız tanıır. Bu itibarla iki vatandaşın seçmek ve seçilmek hakkı kanunlarımızla takyit ve tahdit edilmemiştir. (Anayasa mad. 10 : 11)

Memur; siyasi haklara sahip vatandaş olduğundan seçmek ve seçilmek haklarını da kayıtsız ve şartsız haizdir. (Anayasa Mad. 92)

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddeleri ise memurun seçilmek hakkını bir nevi güçleştirmekte ve dolayısıyla takyit ve tahdit etmektedir. Şöyle ki; bu kanun:

1. Bundan sonra memurlar arasında seçilecek milletvekillerine emeklilik hakkı tanımamaktadır. (Mad. 12/Bölüm II; Mad. 39)

2. Milletvekilliğine seçilmek suretiyle emeklilik hakkı tanınan her hangi bir vazifeden ayrılan memurun; seçildiği tarihe kadar sandıkta birikmiş kesenekleri faizsiz olarak kendisine ödenir ve sandıkla alâkaları kesilir, hükmü ile de; seçimden evvel emeklilik hakkına sahip olanların milletvekilliğine seçilmeleri halinde; bu hakları ortadan kaldırılmaktadır. (Madde 87)

Bu hali hayata bir misalle tatbik edelim :

25 yaşında; üniversite mezunu bir genç memuriyete girmiştir. 22 yıl memuriyet yapmıştır. 47 yaşında milletvekili olmuştur.

Bu memur şöyle düşünecektir :

Daha 8 yıl memuriyet yaparsa 30 senesini ve 55 yaşını dolduracak hem ikramiyeye; hem de emeklilik maaşına hak kazanacaktır.

Halbuki milletvekilliğine seçilirse emekli sandığından çıkarılacaktır. Milletvekilliğinin devamının teminat altına alınması düşünülemeyeceği tabii olduğuna göre bir daha seçilmemesi halinde kendisi ve çocukları hak ettiği ikramiyeden ve emekli aylığından da mahrum kalacaktır. Bu ise memuriyet hayatında göze alınması çok güç bir fedakârlıktır.

Serbest meslek mensubu olup da milletvekilliğine seçilenlerden avukatlar, avukatlıklarında devam edebilecekleri; doktorlar icrayı tababette bulunabilecekleri; tüccar veya mütaahhitlerin işlerini takip etmelerine mâni bir hal olmadığı yani bu gibilerin hiçbir fedakârlığa girmedikleri nazara alınırsa memurların karşısına çıkan bu ağır külfetin esaslı bir mesnedini ve hukuki izahını bulmakta güçlük vardır.

Bunun tabii neticesi olarak milletvekilliğine bundan böyle daha çok serbest meslek erbabı ile mütekahter talip olacaklar ve iyi bir mevkide ve maaş derecesinde bulunan yetişmiş memurlar bu ağır kayde katlanamayacaklardır.

Görülüyor ki bu vakia memurların seçilme hakkını zorlaştırıcı ve dolayısıyla tahdit ve takyit edici bir mahiyet taşımaktadır.

Diğer taraftan Emekli Sandığı millet ve devlet hizmetinde geçen bir ömrün istikbalini maddi emniyet altına alan bir nevi sigortadır.

Şu halde her hangi bir sigorta gibi muayyen şartları haiz kimselerin kararlaştırılan esaslar dâhilinde pirimlerini vermeleri kaydıyla bu imkândan faydalanmalarını menetmek için mukni bir sebep bulunamaz memuriyetten milletvekilliğine seçilen kimsenin kanuni pirimi vermekte devam etmesi şartıyla emeklilik hakkını da muhafaza etmesi demek Sandığın mahiyeti itibariyle bu istikbal sigortasını devam ettirmesi demektir.

Bu itibarla evvelce tekarrür etmiş ve hak edilmiş bir sigorta münasebeti devamının; milletvekilliği sıfatının bir memuriyet olup olmaması mevzuu ile alakası ve bir tedahül bulunmayacağı tabiidir.

Filhakika kanunda bu mülâhaza 8 nci Devrede milletvekili olup halen de milletvekili bulunanlar için kabul edilmiş bulunmaktadır.

Şu halde; kanun maddeleri, aynı milletvekilliği sıfatını ve aynı Emekli Sandığı ile milletvekilliğinin münasebeti hakkında birbirine zıt iki ayrı ölçüye göre tedvin edilmiş oluyor.

Nitekim, Emeklilik Sandığından faydalanma hakkı bundan sonra seçilecek milletvekilleri için tanınmamış olduğu halde halen milletvekili olanlar için bir müktesep hak halinde tanınmış ve bu hakkın devamı dahi kabul edilmiştir. (geçici 55 nci madde ve mütaakıp maddeler).

Şu halde, halen milletvekili bulunanlarla bundan sonra seçilecekler arasında bu bakımdan bir muadelet kalmamaktadır. Diğer taraftan 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 76 nci maddesiyle üniversiteler öğretim meslekî üyelerinin ve nihayet 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 71 nci maddesiyle de Adliye mesleki mensuplarının milletvekilliğine seçilmeleri halinde; milletvekilliğinde geçirdikleri müddetin kıdemlerine zam edileceğine ve aylık derecelerinin muntazaman yükseltileceğine dair hükümler emekli Sandığı Kanunumuzla ortadan kaldırılmış ve tadil de edilmemiş olduğundan halen yürürlükte bulunmaktadır.

Şu hale göre bundan böyle milletvekilliğine seçilecek memurlar arasında da bir muadelet kalmamış ve bir kısım memurlar arasında müdafaası imkânsız istisnalara zaten yer verilmiş bulunduğu da meydandadır.

Memleketimizin bugüne kadar memuriyete girme geleneği şöyledir :

Yüksek okulları ve orta okulları ikmal eden gençlerimiz hemen umumiyetle memuriyet hayatına intisap etmektedirler ve bünye maalesef buna göre kurulmuştur. Bu hal karşısında memleket siyasi hayatının ve Meclisin 300 000 i bulan bir aydın memurlar kadrosu içinde memuriyetten yetişmiş değerlerin tecrübe ve çalışmalarından müstağni kalacağını da asla düşünemeyiz.

Memuriyetin geliri ise; memurların istikbalini teminat altına alacak bir servet yapmasına müsait değildir. Demek oluyor ki, emeklilik haklarından milletvekili olmak için sarfınazar etmenin, hayatını memuriyete vakfetmiş bir memur için kolayca göze alınabilir bir fedakârlık olmadığı aşikârdır.

Türk demokrasi hayatının inkişaf ettiği bir devirde memur vatandaşların seçilmek hakkını; velevki dolayısıyla olsun, asla ve hiçbir suretle takyit ve tahdit etmemek yerinde olur.

İlişik kanun teklifimiz bu sebepler ve düşüncelerle hazırlanmıştır.

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/94

Karar No. 24

30 . I . 1951

Yüksek Başkanlığa

Balıkesir Milletvekili Müfit Erkuymeu ve 83 arkadaşı tarafından hazırlanan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bâzı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi, Komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla, teklif sahiplerinden Müfit Erkuymeu, Maliye Bakanlığı ve Emekli Sandığı temsilcileri hazır buldukları halde incelendi.

Teklifin tümü üzerinde açılan müzakere sırasında Balıkesir Milletvekili Müfit Erkuymeu, 5434 sayılı Kanunun emekliliğe esas olan bir memuriyette iken milletvekilli seçilenlerin emeklilik hakkından mahrum bırakılmaları neticesini doğuran hükümlerinin, memur vatandaşların Anayasa ile bahsedilen seçilme haklarını engelleyici mahiyette olduğunu; aynı kanun Sekizinci Dönem milletvekilleri için emeklilik hakkını bahsetmiş bulunduğuna göre o devirde milletvekilliği sıfatını haiz olanlardan Dokuzuncu Dönemde yeniden seçilmiş bulunanların adı geçen haktan faydalanmaları dolayısıyla, birlikte vazife gören milletvekilleri arasında hakaniyet esaslarına aykırı bir tefrik yaratmakta bulunduğunu ifade ederek, teklifinin memur vatandaşların seçilme haklarını bu kayıttan kurtarmak ve mevcut tefriki ortadan kaldırmak hedefine mâtufl bulunduğunu belirtti.

Maliye Bakanlığı ve Emekli Sandığı temsilcileri, milletvekillerini alâkalandıran bu teklif hakkında her hangi bir noktai nazarı müdafaa etmeksizin istişari bir hizmet görmeyi tercih ettiklerini ifade ettiler.

Yapılan müzakere sonunda, evvelce emekliliğe tâbi bir vazifede bulunmuş olup da, İller Daimî Komisyon üyeliği veya Belediye Başkanlığı gibi müntehap vazifeler deruhde edenler ve 5434 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihte milletvekili bulunanlar emeklilik hakkından faydalandıkları halde milletvekilliği sıfatını daha sonra iktisap eden ve edeceklerin aynı haktan mahrum bırakılmalarının izahı güç bir hal olduğu neticesine varılmıştır. Diğer taraftan bu halin, memu-

riyete intisap etmiş ve Devlet hizmetinde tecrübe sahibi olmuş vatandaşlardan teşrii hayatta faydalanmayı güçleştiren bir âmil olabileceği gibi aleldumum memurların seçilme haklarını da dolayısıyla engelliye bir kayıt teşkil edebileceği kanaati hâsıl olmaktadır.

Bundan başka, 5434 sayılı Kanunla kurulan emeklilik sigortası esasına dayandığına göre, milletvekilliği vazifesini ifa eden bir vatandaşın, kendisine düşen primi ödemesi şartıyla, geçmişte iktisap eylediği sigortalı sıfatını muhafaza etmesine malî ve mantıki mâni bir sebep de görülemez.

Yukardaki sebepler muvacehesinde teklifin esasının kabulüne ekseriyetle karar veren komisyonumuz, maddelerin müzakeresine geçmiş ve burada şekil üzerinde durarak, teklifin ihtiva ettiği esasların 5434 sayılı Kanunun alâkahı maddelerinde yapılacak tadillerle teminini muvafık görmüştür.

Teklifin birinci maddesi, 5434 sayılı Kanunun sandıktan faydalanacakları gösteren 12 nci maddesine bir fıkra eklemek suretiyle, evvelce emekliliğe tâbi bir hizmette bulunan milletvekillerini iştirakçiler meyanına ithal etmektedir.

İkinci madde, yeniden emeklilik hakkı bahsedilen milletvekillerinin emeklilik keseneğine esas tutulacak aylık ücret ve ödeneklerinin hesaplanmasına ait olup, adı geçen kanunun bu hususa dair 15 nci maddesine ek bir fıkra halinde kaleme alınmıştır.

Üçüncü madde ise belediye başkanlığına ve illerin daimî komisyon üyeliğine seçilmiş bulunanların, eski hizmetlerinin inzımanı ile, emeklilik talep etmeleri hakkına dair olan 5434 sayılı Kanunun 43 nci maddesinden, milletvekilliğine seçilenler için de istifade hakkı bahsetmeyi temine mâtuftur.

5434 sayılı Kanunun 102 nci maddesine teklifin dördüncü maddesiyle yapılması derpiş olunan ilâve, sandıkla alâkası kesilmiş bulunan milletvekillerine aldıkları paraları faiziyle öde-

dikleri takdirde, yeniden iştirakçi sıfatını iktisap imkânı sağlanmaktadır.

Beşinci madde, milletvekilliğine seçilenlerin sandıkla alâkalarının kesilmesine dair olan hükmü kaldırmaktadır.

Geçici birinci madde, ilk defa dokuzuncu dönemde milletvekilliğine seçilenlerin, bahşedilen emeklilik hakkından faydalanacaklarını ve bu hakkın mebde tarihini göstermekte, sandıkla alâkası kesilmiş bulunanların iade etmeleri gereken paralar için mühlet tâyin etmektedir. Aynı madde ile Hazineye karşılık ödemek mükellefiyeti de yüklenmiştir. Bunun mucip sebebi; sekizinci dönemde milletvekili olup da dokuzuncu dönemde yeniden seçilenler için Hazine tarafından karşılık ödenmekte olmasıdır.

Geçici ikinci madde ile 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte açıkta bulunup milletvekilliğine seçilmiş ve seçileceklerin durumları derpiş edilmiş ve bu gibiler hakkında adı geçen kanunun ilgili geçici maddelerinin tatbiki uygun görülerek o yolda hükümleri vez'edilmiştir.

Nihayet geçici üçüncü madde ile evvelce milletvekilliği ifa etmiş bulunanlar hakkında 5434 sayılı Kanunun tâyin ettiği emeklilik rejiminin mahfuz tutulduğu belirtilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunuluz.

Maliye Ko. Başkanı

Rize

I. Akçal

Kâtip

Zonguldak

F. Açaksöz

Konya

U. Nazif Yigiter

Niğde

N. Bilge

Trabzon

T. Koral

Sözcü

Giresun

H. Erkmén

Diyarbakır

Çekirserim

M. Remzi Bucak

İmzada bulunmadı.

Mardin

A. Kalav

Sivas

Ş. Ecevit

Siird

Muhalifim

M. D. Süalp

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/94

Karar No. 74

6. V. 1952

Yüksek Başkanlığa

Balıkesir Milletvekili Müfit Erkuyumcu ve 83 arkadaşının Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi Maliye Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığı temsileisi hazır olduğu halde incele-nip görüşüldü.

Gereğinde tafsilen açıklandığı üzere teklif 1683 sayılı Tekâüt Kanunu, bu kanuna takad-düm eden diğer tekaüt kanunları ile vaz'edilmiş bulunan (Mesleki memuriyet olup mebusluğa intihap edilenlerin mebusluk müddeti fiili hizmet addolunur) hükmü ile mesleki memuriyet olan milletvekillerine tanınmış olan emeklilik hakkının 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile kaldırılmış bulunması

sebebiyle meydana gelen haksızlık ve ikiliği ortadan kaldırmak maksadıyla sevk edilmiş bulunmaktadı.

Emeklilik Müessesesi, ömrünün büyük bir kısmını Devlet ve memleket hizmetine vakfetmiş ve ifa ettiği vazifelerin yıpratıcı ve binnetice maddi ve fikrî enerjisini sarfetmiş olan bir memura ihtiyarlığında mümkün mertebe rahat yaşayabilmek için maddi imkân bahşeden diğer bir ifade ile çoluk çocuğunun istikbalini teminat altına alan bir müessesedir.

Nitekim, evvelki kanun vâzıları, milletvekillerinin de nihayet bir memleket ve âme hizmeti gördükleri prensip ve esasından ilham alarak emeklilik hakkı tanınmış olan Devlet müesseselerinde uzun yıllar vazife alan kimselerin günün birinde milletvekilliğine seçilmeleri takdirinde

dâhi bu haklarının devamını mezkûr müessesenin nizam ve bünyesinin zaruri ve mantıki bir neticesi olarak kabul etmiş oldukları izahtan vârestedir.

Kaldı ki; evvelki kanunlarla kabul edilmiş olan emeklilik sistemi bugünkü kanunun kabul ettiği sigorta ve prim esasına göre değil, bir bütçe sistemi esasına müstenit Devletin lütuf ve âtifeti mahiyetinde idi.

Filvaki, 5434 sayılı Kanunun gerek Hükümet ve gerek Geçici Komisyon esbabı mucibe mazbatasında (tasarı, bir bütçe sistemi yerine prim esasına dayanan ilmî ve ileri bir sigorta sistemi kabul ve şimdiye kadar çeşitli kanunlarla iktisap edilen hakların mahfuziyeti) sözleriyle evvelki kanunlarla kabul edilmiş olan tekaüt hak ve müesseselerinin aynen muhafaza edildiğini teyit etmekte ve ayrıca geçici 65 nci madde ile de evvelce emeklilik hakkı tanınmamış olan birçok hizmet erbabına yeniden emeklilik hakkı tanınmasını temin maksadıyla yepyeni bir borçlandırma müessesesi kabul edilmek suretiyle bir tekâmül merhalesi katedilmiş fakat diğer taraftan mesleki memuriyet olan milletvekillerine kadimen tanınmış ve mevzuatımızda yer almış emeklilik hak ve müessesesinin bir kalemde kaldırılması sebep ve âmillerinin mantıki ve hukuki izahına yapmak pek de kolay değildir.

Çünkü memleketin içtimai realitesinde böyle bir müessesenin ilgasını haklı gösterecek tahavvül ve zaruretlerin nelerden ibaret olduğunu ifade eden bir kayda, bir mucip sebebe ne Hükümetin, ne Geçici Komisyonun mazbatalarında ve ne de müzakere zabıtlarında tesadüf edilemez.

Hemen ilâve edelim ki; bu sistem o zamanın Maliye Bakanı ile komisyon sözcüsünün her vesile ile tekrarlayıp durdukları (bu kanunun kabul ettiği emeklilik bir âtifet olmayıp içtimai sigorta sistemine müstenit prim karşılığı bir hak tanınması esası üzerine kurulmuş ileri bir hamledir) şeklinde ifade ettikleri prensibin yine medlûlü ile bir tezat ve tenakuz halindedir.

Eğer bu müessesenin ilga ve hakların iskati, milletvekilliğinin müntahap bir vazife olması mülâhaza ve telâkkisine istinat ettirilmek temayülünden neşet etmiş ise; müntahap olan belediye başkanlarıyla betahsis her sene seçimleri yenilen illerin daimî komisyon üyelerine emeklilik

hakkı tanıyan 12 nci maddenin 2 nci bendinin (e) fıkrası hükmü muvacehesinde böyle bir mülâhaza ve telâkkinin kabili müdafaa ve iltifata şayan olamayacağı aşikârdır.

Ayrıca; 5434 sayılı Kanunun geçici 55 nci maddesi ile 8 nci devrede yani mezkûr kanunun kabul edildiği devrede milletvekili bulunup da mütaakıp devrelerde de seçilecek olanların emeklilik haklarının daha şümüllü bir şekilde devam edeceğinin kabul edilmesiyle suni bir şekilde yaratılmış olan istisnai ve imtiyazlı vaziyetin tevhit ettiği istikrarsızlık, aynı hukuki statüye tâbi ve aynı hukuki durumda bulunan milletvekillerinden bir kısmının bu haktan istifadeye devam etmesine mukabil diğer bir kısmının bu haktan mahrumiyeti gibi yalnız adalet ve hakkaniyet kaideleriyle gayrikabili telif bir ikilik ve mütenakız neticelerin husulüne sebebiyet vermekle kalmamış aynı zamanda bir kanunda bulunması iktiza eden vahdet ve ahengi de ihlâl etmiştir.

Kaldı ki; memleketin içtimai ve iktisadi realitelerinin içtinabı gayrikabil zaruri neticesi olarak dünkü kadar bugünde münevver zümrenin büyük bir kısmını memur kitlesinin teşkil etmesine göre Büyük Millet Meclisi bünyesi, bu unsurların bilgi ve ihtisaslarından müstağni kalamayacağı münakaşa kabul etmez bir hakikattir.

Bu sebeple bunların daha ehemmiyetli bir vazife ve âmme hizmeti olan milletvekilliğine seçtikleri zaman memuriyette iken tanınmış ve istikballeri bakımından bir teminat olan emeklilik hakkının nez'edilmesi adalete uygun olmayıp bilâkis her türlü istikbal endişesinden azade büyük bir ruhi huzur ve fikrî selâmet ve istikrar içinde teşriî vazifenin ifa edilmesini temin bakımından da mesleki memuriyet olan milletvekillerinin de nihayet hisselerine isabet eden primi ödemek suretiyle evvelce iktisap eylemiş oldukları, sigortalı hakkını muhafaza etmelerinden daha mâkul daha tabii ve işin realitesine daha uygun bir şey olamayacağı mülâhazalarıyla yukarıdan beri izahına çalıştığımız üzere ilgası hiçbir hukuki esasa istinat etmeyen mezkûr müessesenin ihyasını ve binnetice tahassul etmiş olan anormal ikiliğin izalesini istihdaf eden teklifin esası kabul edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Maliye Komisyonunun hazırladığı başlık aynen kabul edilmiş ve birinci madde vuzuhu temin maksadıyla yeniden kaleme alınmış ve bu

kanunun yayımı tarihinde açıkta veya Bakanlık emrinde bulunanların Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı ile alâka ve irtibatları devam etmekte olduğundan bu kanun hükmünden faydalanmaları tabii görülmüş ve bu bakımdan bu hususun madde metninde ayrıca tasrihine lüzum ve mahal görülmemiştir.

Kurumlarca ödenen % 5 lerin de kendileri tarafından ödenmesini temin maksadıyla 14 ncü maddenin (d) fıkrasına bir hüküm ekliyen ikinci madde yeniden yazılmıştır.

Maliye Komisyonunun ikinci maddesi; ileride Barem Kanununda yapılabilecek bir tadil ile değişebilmesi mümkün olan aylık tutar miktarının maddeden çıkarılması ve İktisadi Devlet Teşekkülleri Baremindeki birinci derece maaş tutarının Devlet Baremindeki 2 nei dereceye tekabül etmesi ve esasen milletvekilleri ödeneğinin Devlet Bareminin ikinci derecesinin tutarı kadar olduğu göz önünde bulundurularak maddeye (Devlet Bareminde ikinci derece) kaydının ilâvesi ve memuriyete avdetinde müracaat üzerine emekli keseneğinden müktesep hak derecelerinin iki üst derece aylık ve ücret tutarları üzerinden kesileceği hükmü maddeye eklenmek suretiyle tâdilen üçüncü madde olarak kabul edilmiştir.

Maliye Komisyonunun 3 ncü maddesi; Belediye başkanları ile, iller daimî komisyon üyelerine tatbik edilmekte olan 43 ncü maddenin milletvekilleri hakkında da evveliyetle tatbiki icabedeceği mülâhazasıyla, dördüncü madde ise mahiyeti itibariyle geçici olması itibariyle geçici birinci maddeye konulan hükümden dolayı tasarıdan çıkarılmıştır.

Maliye Komisyonunun 5 ncü maddesine yine 87 nei maddenin (a) fıkrasındaki (istifa edenler) kaydının yanına kabul edilen birinci madde sebebiyle (milletvekilliğine seçilmek üzere Seçim Kanununda yazılı müddet içinde istifa et-

miş olup da milletvekili seçilmiş bulunanlar hariç) hükmünün ilâvesi suretiyle 4 ncü madde olarak tadilen kabul edilmiştir.

Geçici 1, 2 ve 3 ncü maddeler yukarıda yapılan değişikliklere mütenazır olarak değiştirilmek suretiyle kabul edilmiş ve yeniden kaleme alınan geçici 4 ncü madde ile de 5434 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılan geçici maddeleri tesbit olunmuştur.

Maliye Komisyonunun 6 ncü maddesi kelime değişikliği ile tâdilen 5 nei madde olarak, yedinci maddesi ise 6 ncü madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun tasarı-sı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan İstanbul <i>E. Adakan</i>	Başkanvekili Burdur <i>F. Çeliklebaş</i>	
Bu rapor Sözcüsü Gümüşane <i>K. Yörükoğlu</i>	Kâtip Sivas <i>H. İmre</i>	
Afyon K. <i>A. Veziroğlu</i>	Bilecik <i>Gl. Y. Üresin</i>	Bolu <i>İ. Güleç</i>
Bursa Muhalifim <i>H. Şaman</i>	Bursa <i>K. Yılmaz</i>	Çanakkale <i>K. Akmanlar</i>
Diyarbakır Muhalifim <i>Y. Azizoglu</i>	Giresun Zöç hakkım mahfuz kalmak kaydıyla <i>M. Şener</i>	
İstanbul Muhalifim <i>H. Hüsmen</i>	İstanbul <i>S. Oran</i>	İzmir <i>T. Güreçk</i>
Kastamonu <i>H. Türe</i>	Kırklareli <i>Ş. Bakay</i>	Konya <i>R. Birand</i>
Malatya Muhalifim <i>M. S. Eti</i>	Ordu <i>R. Aksoy</i>	Trabzon <i>S. F. Kalaycıoğlu</i>

BALIKESİR MİLLETVEKİLİ MÜFİT ERKUYUMCU VE 83 ARKADAŞININ TEKLİFİ

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa ek Kanun

MADDE 1. — Evvelce emeklilik hakkı tanınan vazifelerde bulunanlardan milletvekilliğine seçilenlerin, milletvekilliğinde geçen hizmet müddetleri fiili hizmetten sayılarak haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — Bu gibilerin emeklilik işlemi şu suretle yapılır:

A) Ayrıldıkları vazifenin müktesep hakları olan maaş veya ücret derecesinde hususi kanunlarına göre muayyen bulunan terfi müddetlerini doldurmuş iseler emekli kesenekleri bir üst derece üzerinden alınır.

B) Muayyen terfi müddetini doldurmuş olanların kesenekleri muayyen müddetleri doluncaya kadar ayrıldıkları memuriyetteki müktesep hak dereceleri maaş veya ücreti tutarı üzerinden alınır.

C) Bunların keseneğe esas olacak olan aylık veya ücret dereceleri kanunlarında yazılı terfi süreleri bitiminde yükseltilir.

D) Bunlar hakkında yaş haddi hükümleri uygulanmaz.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bâzı değişiklik yapılmasına ve bu Kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin II işaretli fıkrasına aşağıda yazılı (L) bendi eklenmiştir.

1. Emeklilik hakkı tanınan vazifelerde bunduktan sonra milletvekilliğine seçilenler;

MADDE 2. — Aynı Kanunun 15 nci maddesine aşağıdaki (1) fıkrası eklenmiştir.

1) Emeklilik hakkı tanınan vazifelerde bunduktan sonra milletvekilliğine seçilenlerin emekliliğe esas olan son aylık veya ücret tutarları;

Bu kesenekler, birinci derece aylık tutarı bin lirayı geçmemek şartıyla, emekliliğe esas olan son aylık veya ücretin alındığı tarihten itibaren her üç yılın hitamında bir üst derece aylık veya ücret tutarları üzerinden kesilir. Şu kadar ki, bu muamele, hususi kanunlarında tanınan haklar mahfuz kalmak şartıyla, kendilerine bu kanun hükümleri dışında bir hak vermez.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bazı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesine II işaretli fıkrasına aşağıda yazılı (1) bendi eklenmiştir :

1) Milletvekilleri; (emeklilik hakkı tanınan bir vazifede iken seçilmiş olmaları şartıyla - seçime girmek maksadiyle Seçim Kanununda yazılı müddet zarfında istifa edenler dâhil -)

MADDE 2. — Aynı kanunun 14 ncü maddesinin (d) fıkrasına aşağıdaki hüküm eklenmiştir :

(Ancak; 12 nci maddenin II işaretli fıkrasının (1) bendinde yazılı olanlar, bu karşılıkları da kendileri öder.)

MADDE 3. — Aynı kanunun 15 nci maddesine aşağıdaki (i) fıkrası eklenmiştir :

i) 12 nci maddenin II işaretli fıkrasının (1) bendinde yazılı olanların emekliliğe esas olan son aylık veya ücret tutarları;

Bu kesenekler, devlet bareminde ikinci derece aylık tutarını geçmemek şartıyla emekliliğe esas olan son aylık veya ücretin alındığı tarihten itibaren her üç yılın hitamında bir üst derece aylık veya ücret tutarları üzerinden, daha önce birinci derece aylığını müktesep hak olarak almış bulunanlar için bu aylık tutarı üzerinden kesilir. Şu kadar ki bu muamele, hususi kanunlarında tanınan haklar mahfuz kalmak şartıyla kendilerine bu kanun hükümleri dışında bir hak vermez.

Ancak; bu suretle müktesep hak derecesinden en az iki üst derece üzerinden kesenek vermekte iken milletvekilliğinden ayrılarak emekliliğe tâbi bir vazifeye müktesep hak derecesiyle veya daha aşağı bir derece ile tâyin olunanların tâyin tarihlerinden itibaren üç ay içinde yazı ile sandıktan istemeleri şartıyla emekli kesenekleri bir defaya mahsus olmak üzere müktesep hak derecelrinin iki üst derece aylık veya ücret tutarları üzerinden kesilir.

Teklif

MADDE 3. — Evvelce milletvekilliğinde bulunmuş olanlarla halen milletvekili olanlardan seçilmelerine fâsıla girenlerin de tekrar seçilmeleri halinde evvelce milletvekilliğinde geçen müddetleri emeklilik hakkına esas miktarın yükseltilmesinde nazara alınır.

MADDE 4. — 5434 sayılı Kanunun 87 nci maddesinin Ç işaretli fıkrası kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun hükümleri 9 ncu devre milletvekilliğine seçilmiş bulunanlar haklarında da uygulanır. Geçmiş müddete ait kesenekler kendileri tarafından ve karşılıkları da kurum bütçesinden defaten sandığa ödenir.

Mal. K.

MADDE 3. — Aynı kanunun 43 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bu hüküm, emeklilik hakkı tanınan vazifelerde bulunduktan sonra; milletvekilliğine seçilenler hakkında da uygulanır.»

MADDE 4. — Aynı kanunun 102 nci maddesindeki (... 130 ncu maddede gösterilen vazifelere) ibaresinden sonra (milletvekilliğine) kaydı konulmuştur.

MADDE 5. — Aynı kanunun 87 nci maddesinin (Ç) fıkrası kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Yukarıki maddeler hükümleri; emeklilik hakkı tanınan vazifelerde bulunduktan sonra ilk defa dokuzuncu dönemde milletvekilliğine seçilmiş olanlar hakkında da uygulanır.

Bunların 22.V.1950 tarihinden bu kanun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen müddete ait kesenekleriyle bu arada emekliliğe esas aylık veya ücret dereceleri yükselmiş bulunanların artış farkları kendileri ve karşılıkları da kurumları tarafından toptan sandığa ödenir.

Bunlardan emekli keseneklerinin geri verilmesini gerektiren durumlara girdikten sonra milletvekilliğine seçilenler için 102 nci maddede yazılı bir yıllık müddet bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlar.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1683 sayılı Kanuna tâbi vazifelerden (2097 ve 2264 sayılı kanunlar hükümlerine tâbi olanlarla 4085 sayılı Kanunun 36 nci maddesinde yazılı tababet ve şubabatı sanatları mensuplarıyla diğer memurlar dâhil) istifa ve sair sebeplerle ayrılmış olup da 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1.I.1950 tarihinde açıkta bulunanlardan bu tarihten sonra emekliliğe tâbi bir görev almadan

B. K.

MADDE 4. — Aynı kanunun 87 nci maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (ç) fıkrası kaldırılmıştır.

a) İstifa edenler (Milletvekilliğine seçilmek üzere Seçim Kanununda yazılı müddet içinde istifa etmiş olup da milletvekili seçilmiş bulunanlar hariç).

GEÇİCİ MADDE 1. — Yukarıki maddeler hükümleri, birinci maddede yazılı şartları haiz olarak ilk defa dokuzuncu dönemde milletvekilliğine seçilmiş olanlar hakkında da uygulanır.

Bunların 22 . V . 1950 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen müddete ait kesenekleriyle karşılıkları ve bu arada emekliliğe esas aylık veya ücret dereceleri 15 nci maddenin (i) fıkrası gereğince yükselmiş bulunanların artış farkları ve karşılıkları, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde ve aylık eşit taksitlerle kendileri tarafından sandığa ödenir.

Bunlardan emekli keseneklerini geri almış bulunanlar aldıkları bu paraları bu kanunun yürürlüğünden itibaren en çok bir yıl içinde ve aldıkları tarihlerden itibaren % 5 faizi ile birlikte toptan geri verirlerse bu paralara teka-bül eden eski hizmet müddetleri yenilerine eklenir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Geçici birinci maddede yazılı olanların 5434 sayılı Kanunun geçici 66 nci maddesi gereğince iptal olunan borçlanmaları, evvelce kendilerinden tahsil edilmiş olup da ayrılışlarında iade edilmiş bulunan borçlanmadan mütevellit paraları, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde sandığa müracaatta bulunmaları ve toptan geri vermeleri şartıyla yenilenir.

Teklif

Mal. K.

milletvekilliğine seçilmiş veya seçilecek olanların kaldırılan hükümlere göre iktisap ettikleri fiili ve itibari hizmetlerinin sandığa devri hakkında 5434 sayılı Kanunun ilgili geçici maddeleri hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — 5434 sayılı Kanunun geçici 55, 56, 57, 58 ve 59 ncu maddeleri hükümlerinin yalnız evvelce emeklilik hakkı tanınan vazifelerde bulunduktan sonra milletvekilliğine seçilmiş olup da 1. I. 1950 tarihinde milletvekili bulunanlardan, 9 ncu döneme aralıksız olarak seçilenlerle seçilmeyenler hakkında uygulanmasına devam olunur.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

B. K.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun ikinci maddesi hükmü, emeklilik hakkı tanınan bir vazifede bulunduktan sonra milletvekilliğine seçilmiş olmaları şartıyla 1 . I . 1950 tarihinde milletvekili bulunanlardan dokuzuncu döneme aralıksız olarak seçilenler (emekliye ayrıldıktan sonra bu yerlere geçenler hariç) hakkında da, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — 5434 sayılı Kanunun geçici 60, 61, 62 ve 64 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

Şu kadar ki bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar bu maddeler hükümlerine göre emekli aylığına istihkak kesbetmiş olanların hakları mahfuzdur.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.